

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΥΡΟΥΝΑΚΗΣ

Συνέχεια 2η - τελευταία

«...Να κάμουν την ταφή μόνι στον Πειραιά (στην Ανάσταση) σε πρόχειρο τάφο' και ύπερα να μεταφέρουν τα οστά μου στο Κοιμητήριο του Αδάμαντα και να τοποθετήσουν μαζί με τα οστά του πατέρα και της μητέρας μου, προσθέτοντας στην πλάκα: "Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν" και "εκοιμήθη εν Κυρίῳ ο πρωτοπρεσβύτερος και καθηγητής Γεώργιος Θεοδόση Πυρουνάκης την..." και χτίζοντας κάπου στον τάφο, την πέτρα που είχα φέρει από το σπιτικό, που μου είπαν, ότι ανήκε στην οικογένεια των προγόνων, από το Κρητικό Ασφένδου...».

Δικαίωσα το ψυχανέμισμα του καπετάν Θεοδόση αλλά και το δικό μου με όσα κατάφερα; Αναδείχτηκα καλός "καπετάν Παπάς" και Δάσκαλος; Κύριος οιδε!...».

Μ' αυτά τα λόγια τελειώνει ο πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Πυρουνάκης τη σύντομη αυτοβιογραφία του, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «Δώμα» των χειμώνα του 1986 - 87 (σελ. 3-50). Λόγια που πάλλονται και δονούνται από μιαν ασίγαστη αγάπη ή και λατρεία, θα λέγαμε, για την Κρήτη, και ιδιαίτερα για το σφακιανό χωριό των προγόνων του, το Ασφένδου. Με το μυαλό του και την καρδιά του στα Σφακιά και την Κρήτη, ξεκινάει και τις πρώτες γραμμές αυτής της αυτοβιογραφίας:

«Γεννήθηκα στον Αδάμαντα της Μήλου· χωριό που το δημιούργησαν Σφακιανοί, διωγμένου από την Κρήτη με τις συχνές επαναστάσεις τους εναντίον των Τούρκων. Μεταξύ τους και ο Πάππος μόνο Χαράλαμπος Πυρουνάκης που έγινε και Παπάς τους και που ίδρυσε με πρωτοβουλίες και κόπους του το μεγάλο Ναό της Εφημερίας του την Παναγία (Κοίμηση της Θεοτόκου) και Άγιο Χαράλαμπο!...».

Ο Αδάμαντας είναι χτισμένος όπως και η Χώρα των Σφακιών, όπως διεπίστωσα σε επισκέψεις μου εκεί. Και τα ονόματα των Αδαμαντινών είναι όμοια με εκείνων. Οι Κρητικοί κράτησαν τον Αδάμαντα απομονωμένο από τα άλλα χωριά που είναι χτισμένα ψηλά' κι αυτός το επίνειό τους.

Μέχρι τελευταία κρατούσαν επίζηλα την κρητική αποκλειστικότητά τους. Κι ακόμα τώρα η δυναμική μειοψηφία τους επιμένει να είναι χωριστός ο Αδάμαντας και να μείνει Κοινότητα, ενώ τα άλλα χωριά αποτελούν όλα μαζί το Δήμο Μήλου!

...Η Κρήτη ήταν στο αίμα, στην καρδιά και στο μυαλό της οικογενείας· μα ακόμη είναι. Όπως τα παιδιά μου που υπερηφανεύονται για την καταγωγή τους! Ο πατέρας μου δύο φορές πήγε στην Κρήτη να πολεμήσει στους απελευθερωτικούς αγώνες της. Το 1897 ονομάστηκε οπλαρχηγός σε διαδοχή του γάμπρου του Παύλου Ντεντιδάκη που σκοτώθηκε αυτού...».

*

Νιώθει κανείς μέσ' από το κεί-

«Άγαπώ τον άνθρωπο,
τον οποίον άνθρωπο»
πατέρο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΥΡΟΥΝΑΚΗΣ

Tου κ. Νέστορα Κουράκη
Αντιπροσώπου της Ενώσεως Σφακιανών
καθηγητή Πλανεπιστημάτου Αθηνών

αμέσως την έντονη ερώτηση: «Ποιον ρωτάτε?». Λέει: «Εσάς!» «Ποιος είμαι εγώ?» Λέει: «Τι περίεργο! Τι περίεργη στάση είναι αυτή; Τον καθηγητή κύριο Πυρουνάκη». «Α, είμαι καθηγητής! Έλλην καθηγητής. Και έχετε την απάτηση από Έλληνα καθηγητή να σας πει ποιος από τους δύο κατακτητές πρέπει να φέρουμε να καταλάβει τη Σχολή και τους μαθητές μας!».

Ο πατέρος Πυρουνάκης έρριξε το σύνθημα: «Ξύπνα παπά - Ξύπνα λαέ». Επίσης, και στη διάρκεια της τελευταίας δικτατορίας, όταν τον εκάλεσε ο Θεοφιλογιαννάκος στην ΕΣΔ για να του κάνει συστάσεις, παρατηρήσεις, αλλά και προτάσεις συνεργασίας, εκείνος βέβαια αρνήθηκε. Όπως δε, διηγείται ο πατέρας Πυρουνάκης στον Αντώνη Σανουδάκη (δ.π. σελ. 161), ο Θεοφιλογιαννάκος έγινε «άγριος μέχρι σημείου θηριώδους». Έσπασε το χάρακα πάνω στο γραφείο του, ανέτρεπε τα πάντα πάνω στο γραφείο του. Ήταν αγιρότατος και τρεις φορές μάλιστα επιχείρησε, και να μη πνίξει (...). Οι φράσεις και οι απειλές του ήταν ότι «τα βρώμικα ράσα σου θα τα ξεσκίσω εγώ ο ίδιος στο Σύνταγμα, αφού σε κρεμάσω και σε γδάρω...» (πρβλ. και την Αυτοβιογραφία του πατέρα Πυρουνάκη, δ.π. σελ. 11).

Από την άλλη πλευρά, με την δημιουργική του πνοή, ο πατέρας Πυρουνάκης έβαλε για στόχο της ζωής του στην ανακούφιση των δυστυχούντων κάθε μορφής και την έμπρακτη προς αυτούς εκδήλωση της αγάπης του. Παντού, απ' όπου πέρασε, στον Πειραιά, την Ελευσίνα, τον Άγιο Στέφανο, την Πεντέλη δημιούργησε και οργάνωσε σχολεία, κατασκηνώσεις, «φιλικές εστίες», «σπίτια στοργής», «ομίλους νέων» κ.λπ. με πλουσιότατο έργο.

Ήδη το 1932 ίδρυσε το πρώτο νυχτερινό γυμνάσιο στη χώρα μας για τα εργαζόμενα παιδιά της φτωχολογίας, ενώ κατά την περίοδο της Κατοχής κατάφερε με τις προσπάθειές του να δώσει στέγη και τροφή σε πάνω από 5.500 παιδιά. Όσος όμως έντονο και αν ήταν το ενδιαφέρον του για τους δυστυχούντες και τους αδικημένους, ποτέ δεν του άρεσε να κάνει διακρίσεις ταξικής ή άλλη μορφής. «Δεν μας επιτρέπουν εμάς», έλεγε «οι διακρίσεις των φύλων, των φυλών, των θρησκευμάτων, ακόμα των διαφορών ή των καταστάσεων των οποιωνδήποτε ιδεολογιών, αλλά μας ενδιαφέρει ο στόχος μας που είναι ο κάθε ένας άνθρωπος. Και όποιοι άνθρωποι κι όποιοι λαοί» (Σανουδάκης, δ.π. σελ. 101).

«Ηθελα οι σχέσεις μου και προς τους μεν και προς τους δε (=εργοδότες και εργαζόμενους) να είναι σε ίση μοιρα ενδιαφέροντας, διότι νομίζω ότι έτσι είναι μόνο η Εκκλησία θα μπορούσε να λέει το λόγο της αμερόληπτα και να γίνεται εισακούστη» (σελ. 118). Οχι ότι δεν θέλω την πολιτική σύτε περίσσης ότι είμαι και εναντίον των κομμάτων, γιατί ξέρω ότι η δημοκρατία με κόμματα λειτουργεί. Άλλα θέλω να λειτουργούν τα κόμματα και όχι απλώς ο κομματισμός που είναι εναντίον

όλων των άλλων και [θεωρεί] ότι στους δικούς τους εαυτούς επιτρέπονται τα ο, τιδήποτε να κάνουν μόνο για οποιεσδήποτε σκοπιμότητες. Και γι' αυτό δεν ήθελα ποτέ να υπηρετήσω υπ' αυτή τη μορφή οποιαδήποτε τέτοια κατάσταση. Είχα τους δικούς μου στόχους, μα κρόπονους, και έτσι άφηνα να χάνονται ευκαιρίες, όπως μου έλεγαν οι άλλοι, που θα μπορούσα να εκμεταλλευθώ το όνομα που είχα πια και τη φήμη και την άσκηση οποασδήποτε γοητείας» (σελ. 84-85).

Ήταν επαναστάτης; Από μιαν άποψη σίγουρα ναι, με την έννοια του ανθρώπου που απέβλεπε σε μια κοινωνία ελεύθερων πολιτών, χωρίς σχέσεις εξουσίας και υποταγής μεταξύ τους, χωρίς προκαταλήψεις, φοβίες, συμβιβασμούς και εκμετάλλευση. Όπως έλεγε δημάριος ο ίδιος «δεν κάνουμε κατά μέτωπο μόλεμο με την οποιαδήποτε εξουσία, αλλά η επαναστατικότητά μας που αποβλέπει στην ελευθερία και που είναι η ίδια ελευθερία, θα ξέρει συν τω χρόνω, τελειωτικά, τη λύση όλου του προβληματισμού του ανθρώπου. Και όλα τα άλλα, τα ενδιάμεσα, οι επαναστατικότητες των επαναστατημένων ή των οποιασδήποτε μορφής τέτοιων αναρχικών, νομίζω ότι ανάσχεση κάνουν στην πρόοδο της εξελίξεως των πραγμάτων, τη σωστή» (δ.π. σελ. 134).

*

Ποιος Κρητικός και ποιος Έλληνας δεν θα ήταν πρόθυμος να συνυπογράψει αυτές τις μεγάλες αλήθευσης του παπά Πυρουνάκη, αυτού του ξεχωριστού ανθρώπου;

Όταν έκλεισε τα μάτια του για πάντα, πάμπτωχος, πριν πέντε χρόνια, την 16.5.1988 τον εθρήνησαν όλοι.

Ο Δημήτρης Ιατρόπουλος στο «Εθνος» της 18.5.93 του αφιέρωσε τον Ύμνο του Αριστοτέλη προς την Αρετή. Ο Φάνης Κακριδής στο «Βήμα» της 5.6.1993 θυμήθηκε την αντίστοιχη πρώιμη δράση του Μεγάλου Βασιλείου πριν ανέβει στον Επισκοπικό Θρόνο. Ο Σπύρος Αλεξίου στην «Καθημερινή» της 19.5.1993 υπεγράμμισε ιδιαίτερα την ανδιοτελεία και την ευπρέπειά του. Ο Χρίστος Θεοχαράτος στις «Εικόνες» της 25.5.1988 θεωρήσε ότι «ο παπά Πυρουνάκης τίμησε όσο ελάχιστοι ιερωμένοι το ράσο του». Και ο Σπύρος Ευαγγελάτος σε επιστολή του προς τους οικείους του πατέρα Πυρουνάκη μήλησε για το χαμό του «Οσιομάρτυρα Γεωργίου» (περιοδικό «Προβλήματα» 1988, σελ. 729).

Ίσως πράγματι ο τίτλος του Οσιομάρτυρα να ταιριάζει απόλυτα σ' αυτόν τον Άγιο Άνθρωπο, που πέθανε πικράμενος από τη στάση της επίσημης Εκκλησίας απέναντι του.

Μήπως θα πρέπει επιτέλους να αποκατασταθεί η μνήμη του; Μήπως θα πρέπει να αποδοθούν έστω και τώρα οι τιμές που πρέπουν σ' αυτόν τον εμπνευσμένο ιερέα της Ελευθερίας και της Αγάπης;

N. E. Κουράκης